

**รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร**
**Participatory Academic Affairs Management Model of General
Education Division in PhraPariyattitham Schools in SakonNakhon
Province**

พระสมหมาย ชาปากดี*

บทคัดย่อ

รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ระยะที่ 1 ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนประจำอยู่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร ในปีการศึกษา 2557 จำนวน 7 โรงเรียน จำนวน 56 รูป / คน ระยะที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 9 คน ระยะที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus Group Discussion) และการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ การหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาค่า IOC (Item Objective Congruence Index) เลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC 0.50 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้วิธีการสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน

*หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านสื่อการเรียนการสอนรองลงไป คือ ด้านหลักสูตร และการบริหารหลักสูตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศภายใน

2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย หลักการมีส่วนร่วม 5 ด้าน และการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ใน 5 ด้าน

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนครพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม, โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

The research entitled, “Participatory Academic Affairs Management Model of General Education Division in Phra Pariyattitham Schools in SakonNakhon”, aimed 1) to study the state of the participatory academic affairs management of General Education Division in Phra Pariyattitham Schools in SakonNakhon Province, 2) to create the participatory academic affairs model of General Education Division in Phra Pariyattitham schools in SakonNakhon Province, and 3) to evaluate the participatory academic affairs model of General Education Division inPhraPariyattitham schools in SakonNakhon Province.

The samples used in the first period of this research were 56 administrators and teachers who

were teaching in 7PhraPariyattithamschools of SakonNakhon Province in the academic year of 2014. While in the second period of this research, the 9 informants were invited to participate in a focus group discussion. And in last period, the 20 experts were invited to be as the informants for evaluation.

The instruments used in this research were the questionnaire, focus group discussion, and the evaluation by the experts. In the quality test, the only items of questionnaire with above .50 value of the IOC were acceptable, and in the reliability test, Cronbach’s alpha value was rated at .98. The statistics used for quantitative data analysis in this research were percentage, mean, and standard deviation. In addition, the content analysis was employed for the qualitative data which were concluded from the experts’ suggestions.

The research findings revealed that

1. The state of the participatory academic affairs management of Phra Pariyattitham Schools in SakonNakhon Province were at high level. Especially, the instructional media aspect was at the highest level; the curriculum and curriculum management aspect was at the lower, and the lowest level was the internal supervision aspect.

2. The participatory academic affairs model of Phra Pariyattitham schools in Sakon Nakhon Province consisted of 2 variables that were relevant to each other, i.e. the 5 aspect-participatory principles and the 5 aspect-participatory academic affairs of ofPhraPariyattitham schools.

3. The results of evaluation for the

appropriate and possible participatory academic affairs model of PhraPariyattitham schools in SakonNakhon Province overall were at the highest level.

Keywords : Participatory Academic Affairs Management Model, Phra Pariyattitham School

บทนำ

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้นเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ซึ่งมีมูลเหตุสืบเนื่องมาจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาและบาลีสามัญศึกษาสำนักเรียนวัดกล่าวคือภายหลังจากการศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่งคือมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยซึ่งเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2432 และ พ.ศ. 2489 ตามลำดับได้เจริญก้าวหน้ามากขึ้นทางมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงได้จัดแผนกมัธยมขึ้นมาเรียกว่าโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษากำหนดให้มีการเรียนบาลีนักธรรมและความรู้ชั้นมัธยมโดยรับผู้ที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อมาเมื่อโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษานี้ได้แผ่ขยายออกไปยังต่างจังหวัดหลายแห่งมีพระภิกษุสามเณรเรียนกันมากทางคณะสงฆ์โดยองค์การศึกษาจึงได้กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ใหม่ว่าโรงเรียนบาลีสามัญศึกษาสำนักเรียนวัดโดยมีตติยสังฆมนตรีและกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ออกระเบียบกระทรวงให้โรงเรียนบาลีสามัญศึกษาสำนักเรียนวัดนี้เปิดทำการสอบสมทบในชั้นตัวประโยคคือชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นและเมื่อสอบได้แล้วก็ยังคงได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วยด้วยเหตุนี้จึงทำให้พระภิกษุสามเณรนิยมเรียนกันมากโรงเรียนประเภทนี้

จึงแพร่หลายออกไปตามจังหวัดต่างๆ อย่างกว้างขวางจนทำให้ทางการคณะสงฆ์เกรงว่าการศึกษาทำธรรมและบาลีจะเสื่อมลงเพราะพระภิกษุสามเณรต่างมุ่งศึกษาวิชาทางโลกมากไปเป็นเหตุให้ต้องละทิ้งการศึกษารธรรมและบาลีเสียแต่ทางการคณะสงฆ์ก็ยังพิจารณาเห็นความจำเป็นของการศึกษาวิชาในทางโลกอยู่ดังนั้นแม้ออกบาลีสมาทหลวงพระธรรมปัญญาบดี (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ที่พิเศษติโนโร) จึงได้ตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีขึ้นใหม่มีวิชาบาลีวิชาธรรมและวิชาทางโลกเรียกว่าบาลีศึกษาสามัญศึกษาและปริทัศน์ศึกษาและได้ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 2507 พร้อมกับได้ยกเลิกระเบียบของคณะสังฆมนตรีว่าด้วยการศึกษาของโรงเรียนบาลีสามัญศึกษาสำนักเรียนวัดเสียและกำหนดให้พระภิกษุสามเณรเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่คณะสงฆ์ได้จัดขึ้นใหม่แต่ปรากฏการณ์ต่อมาว่าทางวัดตั้งสำนักเรียนตามแบบโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีใหม่นี้มีน้อยนักเรียนก็นิยมเรียนกันน้อยเพราะพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ยังพอใจที่จะเรียนโดยได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอยู่ดังนั้นนักเรียนในโรงเรียนดังกล่าวจึงได้พากันเข้าชื่อกันเป็นนักเรียนโรงเรียนราษฎร์ของวัดซึ่งตั้งขึ้นโดยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการมาสมัครสอบเทียบบ้างเข้าเป็นนักเรียนผู้ใหญ่บ้างทำให้การศึกษาของคณะสงฆ์ในช่วงระยะนั้นเกิดความสับสนเป็นอันมาก

การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างรากฐานอันมั่นคงต่อการสืบทอดพระพุทธศาสนาเพราะการที่พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจะเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้ทรงภูมิธรรมและเป็นผู้นำทางปัญญาของประชาชนอย่างแท้จริงดังนั้นการจัดการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณรของไทยจึงมีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้บวชเรียนได้ฝึกหัดกายวาจาให้เรียบร้อยอบรมจิตใจให้เป็นสมาธิและอบรมปัญญาให้รู้แจ้งตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและจัดให้มีการศึกษาบาลีเพื่อเป็นความรู้ในการ

ค้นคว้าและการดำเนินงานการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาได้พัฒนามาเป็นลำดับปัจจุบัน การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาได้รับการยอมรับและมีบทบาทมากขึ้นโดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาของชาติโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีส่วนในการตอบสนองนโยบายของการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชนให้ทั่วถึงเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ทัดเทียมกันตามแนวนโยบายของแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษา อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่ผ่านมามีปัญหาในการจัดการบริหาร อาทิ ยังไม่มีรูปแบบการจัดการศึกษาที่ชัดเจนตามระบบหรือเป็นไปตามระบบโรงเรียนที่ดีส่วนใหญ่จัดตามอัตภาพ ขาดความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น บุคลากรอาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอนและอื่นๆ กรมการศาสนาจึงเห็นความจำเป็นที่ต้องทำการศึกษาพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาให้สามารถตอบสนองนโยบายของรัฐและคณะสงฆ์ (พระราชวรมนี, 2551 : 35) ปัจจุบันการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษามีปัญหาสำคัญหลายประการกล่าวคือด้านบุคลากรพบว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษายังขาดแคลนครูที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติที่เหมาะสมในด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนก็ยังขาดแคลนเป็นจำนวนมากเช่นกันด้านอาคารสถานที่ที่มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาประมาณครึ่งหนึ่งไม่มีอาคารเรียนเป็นของตนเองรวมทั้งปัญหาด้านการบริหารงานของโรงเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรและพบว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาไม่มีบุคลากรประจำครูผู้สอนเป็นเพียงแต่จ้างสอนเป็นชั่วคราวซึ่งทำให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนบุคลากรผู้สอนบ่อยครั้งขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานต่ำอุปกรณ์การเรียนการสอนขาดแคลนไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร โดยเฉพาะสมุดหนังสือวัสดุครุภัณฑ์โต๊ะเก้าอี้สำหรับ

นักเรียนยังไม่เพียงพอกับพระภิกษุสามเณรที่มาศึกษาจะเป็นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาอาจจนถึงต้องมาบวชเรียนซึ่งขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาทุกๆ ด้านในด้านการเรียนการสอนนั้นในภาคเช้าจะเรียนธรรม-บาลีส่วนภาคบ่ายจะเรียนวิชาสามัญเช่นคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์เป็นต้นปัญหาดังกล่าวข้างต้นนับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องหาทางแก้ไขเพื่อให้การบริหารงานวิชาการเกิดประสิทธิภาพ (พระมหาสุหิตย์ อาภากรโ, 2547 : 13)

นับตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และฉบับปรับปรุง 2553 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545)) ซึ่งจากการติดตามผลการใช้หลักสูตรความเข้าใจไม่ตรงกันในหลายๆ เรื่องทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลซึ่งปัญหาดังกล่าวได้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหามาโดยตลอด เพื่อสร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้องเนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่า สถานศึกษานั้นจะเป็นประเภทใดมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ ดังนั้น การบริหารงานวิชาการนับว่า เป็นบทบาทสำคัญสูงสุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารโรงเรียน โรงเรียนจะมีคุณภาพดีมาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการที่สำคัญที่สุดได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ (วิจิต บุญเลิศ, 2553 : 3)

จากความสำคัญและปัญหาในการดำเนินการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนครว่าได้มีการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการมีสภาพปัญหา

อุปสรรคและความต้องการอย่างไรบ้างเพื่อนำผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาให้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรมซึ่งงานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียนมีความสำคัญเป็นอันดับแรกของการบริหารงานต่างๆของโรงเรียนเป็นหัวใจของโรงเรียนเป็นชีวิตจิตใจของสถาบันที่จะนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. เนื้อหา การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร ใน 5 ด้าน ตามกรอบของกระทรวง ศึกษาธิการ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545) 5 ด้าน คือ

- 1.1 ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร
- 1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้
- 1.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน
- 1.4 ด้านการวัดและประเมินผล
- 1.5 ด้านการนิเทศภายใน

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนประจำอยู่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 7 โรงเรียนเป็นผู้บริหาร 7 รูปและครูอาจารย์ 58 รูป / คนรวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 65 รูป / คน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลศึกษารายกรณีได้แก่ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนประจำอยู่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 3 โรงเรียนรวมโรงเรียน ละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบฯ ตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบฯ โดยการวิจัยแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ครั้งที่ 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูป / คน

ระยะที่ 3 ประเมินรูปแบบฯ เป็นการวิจัยแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ครั้งที่ 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้ชำนาญการ จำนวน 10 รูป / คน และ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูป / คนรวมทั้งสิ้น 20 รูป / คน

สรุปผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 56 คน ส่วนมากเป็นตำแหน่งครู คิดเป็นร้อยละ 87.5 และประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี คิดเป็น ร้อยละ 83.9

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านสื่อการเรียนการสอนรองลงไป คือ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศภายใน

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร

รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย 2 ส่วน หลักการมีส่วนร่วม 5 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร ใน 5 ด้านคือ 1) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน 4) ด้านการวัดและประเมินผล และ 5) ด้านการนิเทศภายใน

ผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องเกี่ยวกับองค์ประกอบของร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนครโดยสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจสอบองค์ประกอบสามารถนำไปเป็นรูปแบบองค์ประกอบหรือไม่ พบว่า องค์ประกอบทุกองค์ประกอบของการประเมินมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 โดยค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1

ระยะที่ 3 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการ

บริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร

ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนครพบว่า ผู้ประเมินมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นย่อยพบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกเป็นรายข้อ

ด้านความเป็นไปได้ รูปแบบนี้น่าไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ รูปแบบนี้เป็นที่ยอมรับได้และมีความเป็นไปได้ที่สถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร จะนำรูปแบบนี้ไปใช้

ด้านความเหมาะสม รูปแบบได้ระบุงค์ประกอบการพัฒนาของระบบได้ชัดเจนรูปแบบนี้มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร และรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร มีความเหมาะสมและนำไปปฏิบัติได้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน

พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความเอาใจใส่และส่งเสริมสนับสนุนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมค่าเฉลี่ยทุกด้านจึงอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอภิสิทธิ์ จักรแก้ว (2553 : 101 - 103) ได้ศึกษา การศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กลุ่ม 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้(1)การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกลุ่ม 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ ศรีวรรณ เกียรติสุรนนท์ (2554 : 78) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชน จังหวัดศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัย ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ ที่มีความสมบูรณ์ ถูกต้องเหมาะสม ปฏิบัติได้ และสถานศึกษาได้รับประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วยคณะอนุกรรมการจากองค์กรเอกชน เข้าร่วมบริหารจัดการใน 6 ฝ่าย คือ วิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล บริหารงานทั่วไป ระดมเงินทุนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา และประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดการของสถานศึกษา โดยมีการร่วมกันกำหนดหน้าที่ของแต่ละฝ่ายไว้ด้วยและรายด้านพบว่า 1) ด้านหลักสูตร และการบริหารหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ประสานกับชุมชน ในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอนรองลงไป คือ ศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา และชุมชน เพื่อนำมาเป็น ข้อมูลจัดทำสาระ ท้องถิ่นของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ขึ้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นำข้อมูลไปใช้ในการ

ปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตรจริง 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม รองลงไป คือ พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ให้อรรถประโยชน์เพื่อ สร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ และ เสริมการจัด การศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ส่งเสริมให้ครูจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ตาม สาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ทางการศึกษา และได้มี โอกาสแลกเปลี่ยน ผล การศึกษาค้นคว้ากับผู้เกี่ยวข้อง รองลงไป คือ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน ของบุคลากรในการ จัดหา ผลิต ใช้ และพัฒนา สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีทาง การศึกษา โดยมุ่งเน้นที่ให้อรรถประโยชน์ เพื่อสร้าง องค์ความรู้ใหม่ ๆ และเสริมการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ4) ด้านการวัดและ ประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นิเทศ แนะนำ ช่วยเหลือ ครู ให้สามารถจัด กิจกรรมการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงไป คือ ประเมิน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้พัฒนาบรรลุ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตามระดับชั้นและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ประเมินเพื่อการตัดสินผลการเรียน ให้ได้ผ่าน ตามตัวชี้วัดมาตรฐานการเรียนรู้ ในแต่ละกลุ่มสาระ 5) ด้านการนิเทศภายในโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ร่วมประชุม วางแผนกับกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง

ในเรื่องการจัดกิจกรรมแนะแนวใน โรงเรียนตามกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 จัดระบบแนะ แนวทางวิชาการและวิชาชีพ ภายในสถานศึกษา รองลงไป คือ ร่วมกันศึกษาข้อมูล สภาพปัจจุบันปัญหา พิจารณาดัดลีนใจ ร่วมกันปฏิบัติ รับผิดชอบ ในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งทุ่มเทความพยายาม ทั้ง มวล เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายการนิเทศ ภายใน ที่ทุกคนช่วยกันกำหนดขึ้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ เป้าหมายสำคัญคือ การพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน โดยการร่วมมือ ร่วมพลัง ระดมสมองเพื่อศึกษา สภาพปัจจุบันปัญหาและกำหนดทางเลือก สร้าง เครื่องมือ ที่จะใช้ในการนิเทศภายใน ดำเนินการนิเทศ และประเมิน ผลการนิเทศ ในอันที่จะพัฒนา คุณภาพ และประสิทธิภาพ การเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกลิณี ชิวบริชา (2554 : 99) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารแบบมี ส่วนร่วมสำหรับ โรงเรียนดีประจำตำบล ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน ดี ประจำตำบล ในภาพรวม ใช้รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียน เป็นหลัก อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การวางแผน อยู่ในระดับมาก การนำแผนไปสู่การปฏิบัติอยู่ ใน ระดับมาก ส่วนการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมใน โรงเรียนดีประจำตำบล ในภาพรวม ใช้รูปแบบโดยผู้บริหาร โรงเรียน เป็นหลัก อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน การวางแผนอยู่ในระดับมากที่สุด การนำแผนไปสู่การ ปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ส่วนการประเมินผลโดยครูเป็น หลักอยู่ในระดับมาก ความต้องการจำเป็นในการบริหาร แบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลักเรียงลำดับ ดังนี้ การประเมินผล การนำแผนไปสู่ การปฏิบัติ และ การวางแผน 2) รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับ โรงเรียนดีประจำตำบลรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สำหรับโรงเรียนดีประจำโดยครูและชุมชนเป็นหลัก โดยมี หลักการ แนวคิดและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และองค์

ประกอบของการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน การนำ แผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลโดยครูและชุมชน เป็นหลัก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัย รูปแบบการบริหารงาน วิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก สามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ควรมีนโยบายให้สถานศึกษาพัฒนารูปแบบการบริหารงาน วิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก สามัญศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2. จากสรุปผลการวิจัยที่ได้ข้อเสนอเชิงนโยบาย การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระ ปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร ที่เชื่อมั่น ได้ว่ามีความเหมาะสม มีประโยชน์และเป็นไปได้สอดคล้อง กับสภาพปัจจุบันและปัญหาที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริง ซึ่ง กระบวนการวิจัยในแต่ละขั้นตอนถือได้ว่าอาศัยการบริหาร งานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งสถานศึกษาควรนำรูปแบบจากการ วิจัยไปดำเนินการปรับใช้ในการบริหารวิชาการต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมสนับสนุนในการนำ ข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตรจริง

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนในการให้ครูจัดทำแผนการ จัดการเรียนรู้ตาม สาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ด้านสื่อการเรียนการสอนผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีทาง การศึกษา โดยมุ่งเน้นที่ให้อรรถประโยชน์เพื่อ

สร้าง องค์ความรู้ใหม่ ๆ และเสริมการจัดการศึกษา
ของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

4. ด้านการวัดและประเมินผล ผู้บริหารสถาน
ศึกษาควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการประเมินเพื่อการ
ตัดสินผลการเรียน ให้ได้ผ่าน ตามตัวชี้วัดมาตรฐานการ
เรียนรู้ ในแต่ละกลุ่มสาระ

5. ด้านการนิเทศภายในผู้บริหารสถานศึกษาคว
รมีการส่งเสริมสนับสนุนในการตั้งเป้าหมายสำคัญคือ การ
พัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการร่วมมือ ร่วมพลัง ระดม
สมองเพื่อศึกษา สภาพปัจจุบันปัญหาและกำหนดทางเลือก
สร้าง เครื่องมือที่จะใช้ในการนิเทศภายใน ดำเนินการนิเทศ

และประเมินผลการนิเทศ ในอันที่จะพัฒนา คุณภาพ และ
ประสิทธิภาพการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จใน
แต่ละด้านของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของ
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพื่อเป็นกรอบ
ในการนำไปปรับปรุงพัฒนารูปแบบการบริหารที่มี
ประสิทธิผลต่อไป

2. ควรส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจ
ต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของ
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- เกลสินี ชิวปรีชา. (2554). **การพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล**. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมการศาสนา. (2545). **การพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมประชาชน ประจำปี 2550** นามิติ ศาสนา สวัสดิ์ชีวิตที่มั่นคง เพื่ออนาคตที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- พระราชวรมนี (ประยูร ธมมจิตโต). (2551). **การคณะสงฆ์กับพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร. (2547). **เครือข่ายธรรมชาติความรู้และการจัดการ**. กรุงเทพฯ : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข
- พระมหาอภิรักษ์ จักรแก้ว. (2553). **การศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกลุ่ม 1**. ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจิต บุญเลิศ. (2553). **ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ศรีวรรณ เกียรติสุรนนท์. (2554). **การพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชน จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล,
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545**. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.